

Het café en de winkel familie Halsema. Ook een verslag van enkele biljartclub reisjes.

Op 29 november 2024 kwam Ina Halsema bij me op bezoek. Ze is de dochter van Tonnie Halsema en Maria Vroom. Ina groeide op in ons dorp en in het café en de winkel van haar ouders. Haar herinneringen en een aantal foto's van de winkel volgen nu. Ook aandacht voor de biljartclub die bij Halsema een bloeiend leven leidde. De club maakte ook jaarlijks een reisje met de bus naar verschillende bestemmingen in Nederland.

4 winkelfoto's en 3 familiefoto's nam Ina mee. Ik heb die gescand en ze haar later toegestuurd. Zij heeft er op mijn verzoek een toelichting bij geschreven. Ons contact kwam tot stand nadat Ina 3 ansichten die haar vader uitgaaf in de brievenbus van het dorpshuis deed. Met een kort briefje er bij. Deze drie ansichtkaarten waren dat.

Hallo,
Mijn vader heeft deze kaarten
laten maken.
Ik doe er niets mee en mijn
kinderen hebben hier geen herin-
neringen liggen.
Als jullie er ook niets mee kunnen,
kunnen ze als nog de papierbak in.

Had ik ook kunnen doen, maar ik durfde
ik geef ze nog een kans.
Met hartelijk groeten, Ina Halsema

Ina: 'Na het overlijden van vader heeft moeder een tijdje geprobeerd de zaak voort te zetten maar dat werkte toch niet.

Pa en moe hadden het druk met de winkel in de werkdagen en in het weekend met het café. Mijn zus en ik kregen niet veel aandacht daardoor. Ook was de sociale controle sterk. Wanneer we hadden uitgespookt, hoorden pa en moe het al gauw of wel in de winkel of wel in het café.'

Ina heeft herinneringen aan tv kijken eerst bij B. Halsema op de boerderij (Nieuwe Meren) en later bij de familie Vos aan de Eenrumerweg. Ina kwam wel bij de families Van Til, Vos en Spoelman. Dat er een tijdje twee families Spoelman in Mensingeweel woonden was nieuw voor haar. Beide families Spoelman hadden kinderen in haar leeftijd. Met Kunnie, dochter

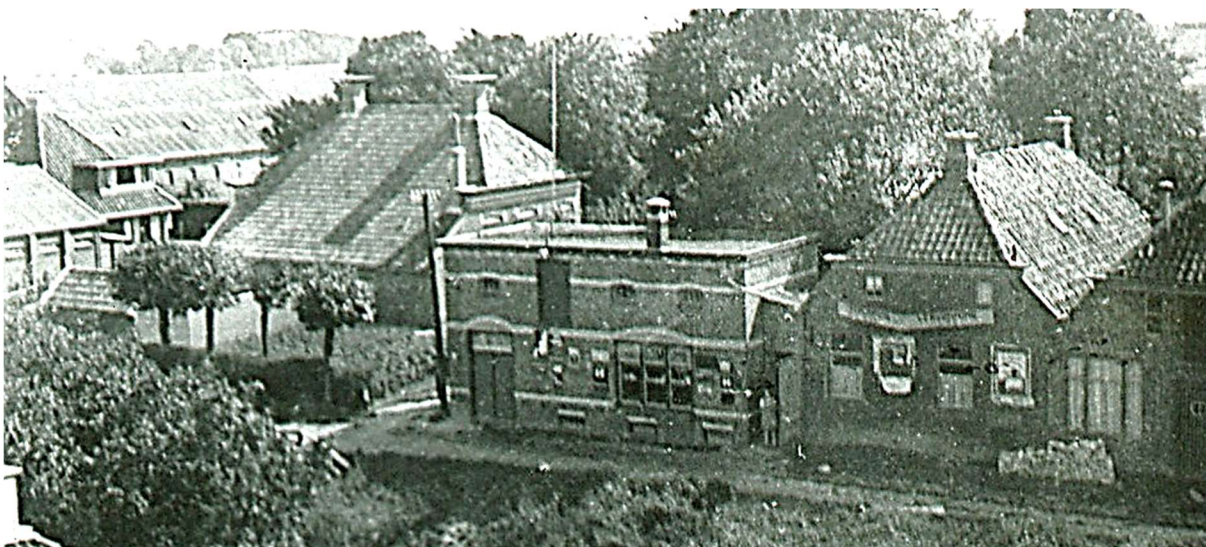
van Martinus Spoelman speelde ze wel. Kunnie ging zelfs wel mee naar de katholieke mis in Den Hoorn, iets wat in die tijd bijzonder was voor een meisje uit een protestants gezin.

Kunnie herinnert zich van de Halsema winkel dat ze daar met haar moeder of alleen naartoe ging. Alles werd nog afgewogen, suiker en koffie en meel en dan ging het in een puntzak. De winkeldeur was aan de kant van het water dus we moesten het Hoogholtje over.

Ina ging naar de katholieke lagere school in Den Hoorn. Daarna een overgangsjaar op de school in de Butjesstraat in Groningen en naar het St. Maartenscollege in Haren. Ze werkte in Stadskanaal in het Refaja ziekenhuis en in de stad Groningen bij de Rijksuniversiteit.

De etalage van de levensmiddelenzaak van Halsema. Nu de voorgevel van het dorps huis.

Een oude foto van de achterzijde van de zaak van Halsema, eerst Schelte en later Tonny. Na 1927 omdat je ook de nieuwe garage van Bakker ziet linksboven op de foto. Tussen winkel (nu dorps huis) en café zie je een vrouw staan in de toegang vanaf het trekpad.

Ouder maar duidelijker is de volgende foto. Let ook op de verschillen.

Rechts naast de heer Luit staat boven 'Vergunning' en er onder 'Ingang winkel'

Toelichting uit Bedrijvenboek De Marne 2019:

Johannes Luit kocht een gedeelte van dit perceel in 1901 van landbouwer Jan Klaassens Hekma. Vermoedelijk huurde hij het pand al vanaf 1896 want bij de aangifte van de geboorte van de kinderen in de jaren daarna gaf hij de ene keer op dat hij winkelier was en de andere keer taper. In 1908 kreeg Luit van de gemeente vergunning om de winkel en het café te verbouwen. Een ander deel van het perceel kocht hij in 1915 van molenmaker Jan van der Veen. Vanaf 1927 was Schelte Halsema (1886-1949) hier caféhouder en winkelier. Zoon Tonnie (1928-1969) zette het bedrijf voort en breidde het café uit. Ook werd er een supermarkt voor gebouwd. Het perceel werd na zijn overlijden in twee gedeelten verkocht. Het oude deel werd woonhuis, het supermarkt gedeelte werd verbouwd en is nu vanaf 1975 het dorpshuis. Maar tussen einde supermarkt en start dorpshuis waren er nog een aantal andere eigenaren en werd er flink gefeest en gedanst. Uiteindelijk ging de zaak failliet en kwam in de verkoop.

De foto's die Ina meenam:

Huwelijksfoto van Tonnie Halsema en Maria Vroom voor het Café Biljart van hun woning aan de Hoofdstraat 12 te Mensingeweer.

Maria Elizabeth Vroom werd geboren op 15 augustus 1925 en is gestorven op 13 februari 2014.

Maria was jarenlang erelid van de Vereniging dorpsbelangen en kreeg de uitnodigingen per post.

Ina: 'Mijn moeder is gecremeerd en de urn is bijgezet in het gezamenlijke graf.'

Antonius Henderikus Maria Halsema werd geboren op 5 januari 1928 te Mensingeweer en overleed er op 13 september 1969 te Groningen. Hij was nog maar 41 jaar oud en ligt begraven op het kerkhof van Wehe-den Hoorn.

Ina: 'De foto's zijn genomen toen ze bezig waren de nieuwe winkel in te richten, daarom zien bepaalde vakken er een beetje leeg uit. Deze foto is genomen vanaf de deur, dit zag je als je binnenkwam.'

A. HALSEMA
Mensingeweer

Woensdag 26 juli, 's morgens om 10 uur, openen wij onze nieuwe zaak in levensmiddelen. Om deze heugelijke dag te vieren, hebben wij vele gratis en extra voordelige aanbiedingen.

GRATIS 'n lijne sucade koek voor elke koper van tenminste f 10.— boodschappen

GRATIS één kwartponder Van Houten chocolade tablet, waarde f 1.— bij elk 2 pak Smidt's Goudboon koffie

GRATIS grote fles ranja van f 1.90 bij elke fles Cultura vruchtenwijn

GRATIS 'n mooie beker bij een half pond Van Nelle thee van f 2,15 voor f 1.79

GRATIS één chocoladereep van 20 cent bij elke 250 gram koekjes of elk pak koeken

Komt U ook eens kennismaken met onze nieuwe winkel. U vindt er nog vele voordelige openingsaanbiedingen.

Woensdag 26 juli 1967 's morgens om 10 uur opening!

Ina: 'Rechtsachter mijn moeder zie je de blikken met Verkade koekjes. Er zat een deksel op met een rond kijkglas. De nieuwe winkel was zelfbediening. We hebben heel veel pennywafels, bokkenpootjes en knappertjes in plastic zakjes verpakt.' Van welk concern waren jullie? 'Zelfstandig, maar wel aangesloten bij een inkoopvereniging: 'Onder ons'. Edo Bos uit Eenrum was daar ook bij aangesloten.'

Foto 1968. California echt cadeau en dito erwtensoep, Royco. Tonnie rokend in wit overhemd met opgestroopte mouwen. Twee stoelen voor een vermoeide of oude klant? Waar geeft de raam partij uitzicht op? Op de Hoofdstraat of het Hoogholtjepad? Ik zie volgens mij ook een trap naar boven toe. Waar gaat dat naar toe? Voorraadplek misschien? Ina: 'Het raam kijkt uit op het trekpad. Je kon maar een gedeelte van het hoogholtje zien. Boven was inderdaad de

voorraadzolder. Vochtgevoelige producten als pakjes soep, macaroni, rijstetc. Werden bewaard op de droogzolder boven het café. Daar liep de kachelpijp van beneden naar boven doorheen.'

Beide foto's samen geven de hele winkel weer. Klopt dat?

Ina: 'Nee dit is een links-rechts foto naar de deur.'

Foto 1967. De muur achter Tonnie welke kant is dat? Is daarachter het trekpad en het loopdiep? Mij lijkt dit de nieuwe situatie na een verbouwing, klopt dat? Als dat inderdaad zo is, kloppen de jaartallen niet helemaal. Dan is deze foto later dan die andere drie. Mag ik jouw interpretatie?

Ina: 'De muur die je ziet is de muur naar de oude winkel. Deze foto is genomen in dezelfde week als de andere foto's. Deze foto is van de opening, te zien aan de bloemstukken. De foto is genomen vanaf de raamkant aan de Hoofdweg.'

De nieuwe eigenaar Sterenborg begon hier een dancing. Tegen deze wand werd toen een toiletgroep gebouwd.

‘Waar was de ingang van de winkel voor en na de uitbreiding’, vroeg ik Ina?

De winkel stond los van het woonhuis en het café. Ertussen was een overdekte doorgang die toegankelijk was vanaf het Trekpad en de Hoofdweg daar was de ingang naar de winkel en de biljartkamer. Na de uitbreiding zat de ingang linksvoor aan de Hoofdstraat, waar hij denk ik nu ook nog zit.

De ingang van het café zat in de zijgevel onder de uitbouw van de slaapkamer. Die werd gebruikt door de mensen die via de Hoofdstaat kwamen en door ‘vreemden’. Bekenden die via het Trekpad kwamen, konden ook door de deur naar de biljartkamer naar binnen. Er was een bloeiende biljartvereniging* die op dinsdagavond samen kwamen.

Alleen de "echte" ingang had een bel. Ik kan me niet meer herinneren of dit een contactbel was met een zoemer, zoals in de winkel, of dat het een klingelbel was.

Rouw en trouw

Iets wat nog geen aandacht heeft gehad is het volgende.

Het café van Halsema werd ook veelvuldig gebruikt voor samenkomsten bij begrafenissen die hier in Mensingeweer plaatsvonden. Zowel vooraf als na afloop voor de condoleance.

Ook voor feestelijke samenkomsten ter gelegenheid van een huwelijksjubileum of een receptie.

Rechts Tonnie, een foto gebruikt voor het bidprentje.

Foto 1953. Wie staan er op deze foto? Man rechts staand is volgens mij een pastoor.

Ina: 'Links Hermannus (ik weet niet wat zijn roepnaam was, ken hem alleen als opa) Vroom overleden in 1957 en Margaretha (Margreet) Vroom-Reintke overleden in 1967. Rechts Catharine Halsema-de Beer, overleden in 1954. Achter haar staat de broer van Marie: Rudolf, die inderdaad priester was.'

Is die muur met palen en daarop overkapping later weggebroken? Wat kwam daarvoor in de plaats? 'Klopt. Daarvoor in de plaats is de serre gebouwd, die je op de foto met de trottoirbanden ziet. Die is gebouwd in 1957, waar ik nog met mijn blote pootjes over de net gladgestreken betonvloer heb gelopen. De wand van de serre naar het café kon volledig uit elkaar worden gehaald. Daarvan werd gebruik gemaakt door de toneelvereniging. In de serre werd het podium gebouwd waarop gespeeld werd.'

1957 of 58. Jij en je zus of vriendin. Ina rechts volgens mij en links hoe heet zij? Wat gebeurt er op de foto? Nieuw plein of vernieuwing Hoofdstraat? In de linker wand zie ik een deur. Waar gaat die naar toe? Wat is de rechterwand? Voor mij moeilijk te interpreteren. Ook zie ik een Solex, fiets met hulpmotor. Herinner je je die?

Ina: 'Links zit Marianne van Til. Mijn zus Marja lag nog in de wieg. Marianne is van december 1952, ik van maart 1954. Dit was van het aanzicht van de serre die aangebouwd is aan het café. Dit herken je niet omdat het dorpshuis er nu voor staat. Wat dat zwarte rechts is? Geen idee. Ik dacht eerst dat ze bezig waren met de riolering. Maar dat kan niet. Wij gingen wel op de ton, maar bij Marianne hadden ze een WC en een douche. Ik kan me niet herinneren dat ik bij hen op de ton heb gezeten. Ik denk dus dat het trottoir toen is aangelegd. Het plein was van platgereden, aangestampde modder. Er lag alleen een bestraat pad langs de serre en het café, je kon zo ook naar de winkel.'

De paaltjes dienden voor de afscheiding rond het kerkhof zoals de foto laat zien. Maar ook aan de andere kant van de Hoofdstraat stonden ze op sommige plaatsen. Je ziet ze hier voor het huis nummer 10 van de Hoofdstraat door het dorp in die dagen. Ook op de volgende foto zie je ze afgebeeld. Zo rond de jaren 1957/8 zijn ze geplaatst daar. Over hekwerken rondom huizen en gebouwen is een afzonderlijk artikel te maken!

In kleur huidige situatie.

Met dank aan Ina Halsema, Jan Hink, Kunnie Spoelman, Max van Til voor hun hulp. Foto 1969. Zie ook de website tonnis.hogelaand.nl/ Geschiedenis, Dorp en huizen: **Hoofdstraat 12 en 12A**

Ook die afscheiding met paaltjes en buizen. En een grote rode PTT-brievenbus!
Het pad naar de kerk loopt anders dan nu. Een verandering uit 2003.
De tegels werden verwijderd en klinkers kwamen er voor in de plaats. Foto 1989.

Foto uit eigen collectie van de achterkant van winkel en café uit later tijd.

Foto voorkant uit eigen collectie. Weer andere paaltjes (hout), een tuintje en een bushalte.
Helaas geen jaartal bekend van deze beide opnames, maar ze zijn wel van na 1981.

***Reisjes van de Biljartclub Mensingeweer eind jaren 60 :** Uit het handgeschreven notulenboek van Reinder Scholtens. Voor foto van het reisgezelschap en een lijst met namen zie 2022-01

Op de jaarvergadering van de biljartclub op 29 augustus 1967 werd met algemene stemmen besloten om weer een reis te organiseren. Wel zou deze vereniging los dienen te staan van de biljartclub. De contributie is f 1,50 per persoon per maand. De heer K. Hop stelt zich beschikbaar om de contributie op te halen en zoveel mogelijk leden te werven. Hulde voor Hop. In het jaar daarop kiest men J. van der Meer tot voorzitter en Reinder Scholtens tot secretaris. Hop is al penningmeester.

Waar moet de reis naartoe is het volgende dat aan de orde komt. De 16 leden kiezen uiteindelijk voor het Dolfinarium in Harderwijk. Het bestuur besloot 12 juni als reisdag te kiezen. Die dag vertrokken 38 personen met de ESA om 06:30 uur vanuit Mensingeweer. De chauffeur van de bus was Sjoerd Punter. We genoten van de voorstelling in het oude dolfinarium, het nieuwe dat veel groter was en 2500 zitplaatsen heeft, kwam pas enkele weken later klaar. Iedereen was vol lof over de voorstelling van de flippers. 'Een kiekje weerd', zoals iedereen na afloop sprak. De pittige entree werd uit de kas betaald.

Om 1:00 uur werd in Hotel-café-restaurant IJsselmeer de warme maaltijd genomen met vooraf een stevig aperitief. De lange tafel waaraan men zat was beslist niet tot ieders genoegen maar de maaltijd gelukkig wel. Die bestond uit groentesoep, kotelet, doperwten, sperziebonen, sla, gekookte en gebakken aardappelen en ijs. Penningmeester Hop betaalde dit. Een van de dames verslikte zich maar na veel geklop op de rug en door veel water te drinken, werd het gelukkig opgelost.

In Hellendoorn werd gepleisterd en rondgekeken. De consumpties waren hier verschrikkelijk duur. Ook werd er een groepsfoto gemaakt. In Vries werd voor de laatste keer gepleisterd maar dit dorp werd niet gewaardeerd. De gezelligheid van vroeger werd niet meer gevonden. Vlak voor thuiskomst deed men Baflo nog aan. Een van de dames kreeg namelijk hevige buikkachten. Na wat pillen bij de huisarts kwam iedereen weer om rond 10 uur aan. Voor de chauffeur werd nog met de pet rond gegaan. En in café Halsema werd nog even nagekaart en kreeg Rika Hop-Mulder een bos bloemen voor haar vele werk en dat zij voor onze reisvereniging heeft gedaan.

Op de volgende vergadering op 5 april 1969 bleek uit het verslag van de heer Hop dat f 669 in was ingekomen en f 661 was uitgegaan, positief saldo zeven gulden. R. Kram en D. Dijkstra kijken de kas na en vonden alles in orde. Het is het kiezen van een nieuw reisdoel kostte veel gepraat en veel discussie. Er werd besloten het bestuur mandaat te geven maar de richting moest Amsterdam zijn. De heer S. Postema wilde wel naar de Heineken bierbrouwers. Dit bleek later niet mogelijk te zijn. Als alternatief werd Volendam gekozen en ook Schiphol. Op 18 juni zal de reis plaatsvinden.

Die dag werd weer om 6:30 uur 's morgens vanuit Mensingeweer vertrokken. Chauffeur van de ESA bus was dit keer A. Koning uit Groningen. Via de Afsluitdijk werd Volendam aangedaan. Daar kon men een uur rondwandelen. Via Monnikendam ging het verder naar Amsterdam waar kriskras doorheen werd gereden. Op de Dam bleken weinig langharigen rond te hangen. In Amstelveen werd 'In de Roemer' de warme maaltijd genuttigd. Daarna werd Schiphol aangedaan en kreeg men een goede indruk wat er op zo'n vliegveldje te doen was. Luchtreuzen vlogen af en aan. Via Muiden en Lelystad naar Kampen.

De reis op 26 juni 1970 ging naar Ouwehands Dierenpark. Op 2 juli 1971 ging de reis via Lauwersoog naar Oranjewoud waar het Vogelpark werd bezocht. Via Lemmer waar men de warme maaltijd nuttigde werd Giethoorn bezocht en een rondvaart genoten.